

Informacija o potrebi uspostavljanja informacionog sistema za elektronsko upravljanje projektima koji se finansiraju iz fondova EU

Koristeći instrumente pretpristupne podrške od 2007. godine, Crna Gora je tokom prethodne i tekuće perspektive uspješno isplanirala utrošak preko 700 miliona eura bespovratne podrške Evropske unije i ostvarila značajan uspjeh u njihovom korišćenju. Projekti koji se finansiraju ovim sredstvima značajna su podrška reformskim procesima koje sprovodimo u okviru procesa pristupanja EU, ali i efikasna priprema za korišćenje višestruko izdašnijih Evropskih strukturnih i investicionih fondova koji će Crnoj Gori biti dostupni nakon punopravnog članstva u EU.

Priprema zakonskog, institucionalnog i administrativnog okvira za korišćenje fondova EU nakon članstva predmet je pregovaračkog procesa u okviru 22. poglavlja – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata. Pregovori za ovo poglavlje zvanično su otvoreni u junu 2017. godine, a Evropska unija je u Zajedničkoj pregovaračkoj poziciji odredila šest završnih mjerila, čije je ispunjenje preduslov za privremeno zatvaranje poglavlja.

Šesto završno mjerilo Zajedničke pregovaračke pozicije „da Crna Gora dostavi Evropskoj komisiji detaljan plan i raspored u vezi s uspostavljanjem sistema za monitoring i evaluaciju, uključujući uspostavljanje elektronskog informacionog sistema za upravljanje i monitoring“ se odnosi na sistem praćenja i kontrole u sistemu upravljanja ESI fondovima, koji će se u velikoj mjeri bazirati na iskustvima stečenim tokom decentralizovanog, indirektnog i podijeljenog upravljanja sredstvima Ipe i kapacitetima izgrađenim tokom pretpristupnog perioda. U cilju uspostavljanja efikasnog sistema monitoringa, potrebno je pripremiti detaljni plan i raspored aktivnosti, uključujući i uspostavljanje elektronskog informacionog sistema za upravljanje i monitoring (Management and Information System - MIS). Ovakav elektronski informacioni sistem podrazumijeva složeniju informatičku platformu za upravljanje sredstvima iz fondova EU koja bi bila funkcionalno prilagođena potrebi monitoringa i izvještavanja, uz definisanje relevantnih standardnih izvještaja koji će pomoći zaposlenima u upravljanju na operativnom nivou prilikom izrade analiza i prognoza različitih scenarija.

Kako bi se razmotrile mogućnosti za uspostavljanje ovog informacionog sistema, Generalni sekretarijat Vlade je, u saradnji s predstavnicima Kancelarije za evropske integracije i Ministarstvom finansija, pokrenuo konsultativni proces kako bi se na najefikasniji način identifikovale potrebe i definisali naredni koraci po ovom pitanju. Ovaj konsultativni proces rezultirao je zaključkom da bi, imajući u vidu trenutni obim podrške EU i projekcije za naredni period, najefikasnije rješenje bilo uspostavljanje informacionog sistema za upravljanje projektima koji se finansiraju iz fondova EU već u ovoj fazi procesa pristupanja EU. Informacioni sistem bi se odnosio na projekte koji se finansiraju sredstvima Instrumenta pretpristupne podrške (IPA). Uspostavljeni sistem u ovoj fazi procesa pristupanja bi bio fleksibilan i lako prilagodljiv potrebama strukture za upravljanje Evropskim strukturnim i investicionim fondovima nakon članstva u EU, kao i potrebama upravljanja sredstvima ostalih donatora u Crnoj Gori i nacionalnog budžeta.

U cilju definisanja adekvatnog modela budućeg informacionog sistema za ovu namjenu koji bi bio uspostavljen u Crnoj Gori, analizirani su različiti modeli sistema u državama članicama EU, s akcentom na iskustva Mađarske kojoj je uspostavljanje ovakvog informacionog sistema pomoglo da unaprijedi upravljanje fondovima EU i svrsta se u red država s najvećim stopama povlačenja raspoloživih sredstava.

Osim organizacione strukture za upravljanje fondovima EU, koja je veoma važna za efikasnu koordinaciju sprovođenja projekata koji se finansiraju sredstvima EU, veliki uspjeh u ugovaranju i korišćenju sredstava EU predstavlja i uspostavljeni informacioni sistem (MIS) koji ima za cilj elektronsku koordinaciju ugovaranja, implementacije, monitoringa i izvještavanja, kako u tehničkom tako i u finansijskom smislu. Informacioni sistem se odnosi na projekte koji se finansiraju prioritetno iz sredstava EU podrške, ali i svim drugim sredstvima bez obzira na izvor finansiranja, tj. da li se radi o donacijama, kreditnim zaduženjima ili budžetskim sredstvima.

Ovakav informacijski sistem ima za cilj uvezivanje svih institucija sistema uz široki obuhvat i fokus na proces planiranja, predlaganja izvora finansiranja, jasnu koordinaciju i podjelu zaduženja između institucija u sistemu, efikasniji i efektivniji način ugovaranja – pripreme projektnih zadataka i tenderske dokumentacije, proces evaluacije dostavljenih ponuda, obavješćavanje aplikanata/korisnika, nadzor nad realizacijom projekata, procenat realizacije u tehničkom i finansijskom smislu, generisanje svih željenih izvještaja za internu i eksternu kontrolu, kao i interno (prema Vladi) i eksterno (prema revizorima i Evropskoj komisiji) izvješćavanje.

Zahvaljujući ovakvom ili sličnim informacionim sistemima, države članice EU bilježe izuzetan uspjeh u korišćenju sredstava EU i ostalih izvora finansiranja (čak i do 98%). Međutim, što je još važnije, smanjuje se neophodno vrijeme za implementaciju projekata, skraćuju procedure, povećava informatička pismenost stanovništva, objezbjeđuje sigurnost i bezbjednost podataka u okviru institucija sistema, ali i osigurava neophodan trag za revizije i institucionalnu memoriju.

Nakon analize svih relevantnih troškova i koristi od uspostavljanja ovakvog informacionog sistema, smatra se opravdanim finansiranje njegovog uspostavljanja u Crnoj Gori. Pored operativnih koristi u dijelu koji se odnosi na elektronsku koordinaciju upravljanja projektima koji se sprovode uz finansijsku podršku EU i ostalih donatora, uspostavljanjem sistema koji će se moći prilagoditi zahtjevima za upravljanje fondovima EU nakon članstva biće ispunjen i dio šestog završnog mjerila za 22. poglavlje – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata.

Dalje aktivnosti u pravcu uspostavljanja ovog informacionog sistema u Crnoj Gori bi trebale da se odnose na definisanje izvora finansiranja i pripremu projektnog zadatka sa specifikacijom neophodnih elemenata informacionog sistema.